

НАСТАВНО – УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ

ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Париска 16

1100 Београд

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА „АКУМУЛАЦИЈА ПАРАЛЕЛНИХ ЛИНИЈА У ОБРАЗЛОЖЕЊУ САВРЕМЕНОГ ЕНТЕРИЈЕРА“, цртежи на папиру, кандидата Стефана Миросавића.

На седници Наставно-уметничког већа, Факултета ликовних уметности одржаној 06.06.2018. год. донета је одлука да комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „Акумулација паралелних линија у образложењу савременог ентеријера“, цртежи на папиру, кандидата Стефана Миросавића, ради у следећем саставу: др ум. Бранко Раковић, ред. проф, др Бојана Шкорц, ред. проф, др ум. Драгана Станаћев Пуача, ван. проф, мр Анђелка Бојовић, ред. проф, у пензији, ментор и др ум. Бранка Кузмановић, ван. проф, Факултета примењених уметности у Београду.

Комисија подноси следећи извештај:

Биографија

Стефан Миросавић је рођен 05. 05. 1989. у Краљеву. 2008-2014. завршио је Средњу уметничку школу у Краљеву, смер техничар за рестаурацију и конзервацију, 2008-2011. завршио је основне студије, одсек сликарство, у класи проф. Јасмине Калић. 2011–2013. завршио је мастер студије, одсек сликарство, у класи проф. Анђелке Бојовић. Од 2013. је на докторским студијама на Факултету ликовних уметности у Београду.

САМОСТАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ

- Самостална изложба цртежа са Мартом Николић и Јованом Бралетић, Хол Факултета Драмских уметности, 2011
- „Степениште од дипломе до доктората“, Докторски уметнички пројекат, галерија Музеја „Цептер“, Београд, 2018

ГРУПНЕ ИЗЛОЖБЕ

- Конкурс „Лепота различитости“, групна изложба фотографија, Галерија „Маржик“ Краљево 2007
- Групна изложба радова студената Факултета ликовних уметности, Клуб Студената Технике 2009
- Групна изложба радова студената Факултета ликовних уметности, Клуб Студената технике, 2010
- Групна изложба цртежа и скулптура малог формата, студената Факултета ликовних уметности, Дом омладине, 2011
- Групна изложба цртежа студената Факултета ликовних уметности, Петровац на Млави, 2011
- Групна изложба цртежа студената Факултета ликовних уметности, Факултет ликовних уметности, Ноћ музеја, 2012
- Групна изложба цртежа и скулптура малог формата, студената Факултета ликовних уметности, Дом омладине, 2012
- Међународно бијенале студентског цртежа, Софија, Бугарска, 2012
- Конкурс „Први студентски цртеж“ групна изложба цртежа, Галерија „Маржик“ Краљево, 2012
- Групна изложба цртежа студената ФЛУ и студената ликовне академије из Минхена, Галерија ФЛУ, 2013
- Групна изложба цртежа студената Факултета ликовних уметности, Петровац на Млави, 2013
- Групна изложба цртежа студената Факултета ликовних уметности, Деспотовац, 2013

- Пролећни салон , уметнички павиљон „Цвијета Зузорић“, Београд, 2013
- Групна изложба цртежа студената Факултета ликовних уметности, Факултет ликовних уметности, Ноћ музеја, 2013
- Продајна изложба „Mini expo“ , тржни центар „Delta city“, 2013
- Групна изложба цртежа и скулптура малог формата студената Факултета ликовних уметности, Дом омладине, 2013
- Групна изложба „Аквизиције“, музеј „Цептер“, 2014
- „ XII бијенале цртежа“, Културни центар Шабац, 2015
- Групна изложба „Перспективе XXXII“, Национална галерија, Београд, 2016
- Групна изложба „Погледи“, Галерија 73, Београд, 2017
- Групна изложба „Огледало“, Стара циглана, Београд, 2018
- Тријенале цртежа и мале пластике, Павиљон „Цвијета Зузорић“, Калемегдан, Београд 2018

Награде

- Награда „Стеван Кнежевић“ за цртеж прве године мастер студија, 2012

Додатне активности:

2012. члан жирија за избор радова на годишњем конкурс за излагање у Градској галерији Петровца на Млави.

2013. Аутор је заједничког мурала са још осморо колега са Факултета ликовних уметности у Београду, на источној фасади Факултета драмских уметности у Београду, под менторством доц. Весне Кнежевић.

Анализа докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат кандидата Стефана Миросавића под називом „Акумулација паралелних линија у образложењу савременог ентеријера“ цртежи на папиру, се састоји од практичног и теоријског дела. Практични део чини серија цртежа настала тушем и пером на специфичном папиру, предвиђеном за ту врсту рада, махом

већих димензија. Писани део чини садржај, који образлаже постављену тему у 11 поглавља, на укупно 80 страница, коришћених 36 репродукција, 27 електронских извора на српском и енглеском језику, као и релевантну литературу и биографију.

Полазна основа за уметничко истраживање на теми „Акумулација паралелних линија у образложењу савременог ентеријера“ цртежи на папиру, кандидата Стефана Миросавића, представља простор у архитектонском смислу, заправо амбијенталне стамбене целине, у којима се борави. Прву категорију простора чине модерни ентеријери, који су део савремене архитектуре данас. Поштујући замисао архитеката, њихов смисао за функционалност и хармонију реализације по мери човека, кандидат Стефан Миросавић своје истраживање базира на упрошћавању простора до степена апстракције, трудећи се да задржи фенг – шуистички моменат доживљаја датог простора. Користећи као предлог за цртеже, фотографије направљене по личном избору, који имају аутобиографско и помало сентиментално значење, представа су интимног, универзалног исказа у његовом раду.

Другу категорију простора такође чине ентеријери, који у себи садрже, класична и спирална степеништа. Афинитет према спиралном степеништу је постојао од раније, нарочито металних конструкција, које формом и осталим деловима ентеријера чине идеалну платформу, за стварање просторног цртежа, који је основна поставка у докторском уметничком пројекту.

Циљ истраживања се претежно фокусира на могућности комбиновања различитих материјала, који чине одређени ентеријер. Његово превођење на поље ликовности путем одговарајућег цртежа на папиру, затим појава рефлексије и текстуре, имају за циљ остављање посебног утиска на посматрача. Реверзibilним поступком у процесу истраживања којим се материјални простор враћа на папир, а првобитна идеја хармоније поставља у нову димензију, има за циљ, да ослободи простор материјализације и његовој суштини дода филозофску и естетску вредност, засновану на претходно стеченом искуству дугогодишњим бављењем цртежом. Поред бетонских и дрвених степеништа коришћених као значајан мотивациони елемент у цртежу, све већу пажњу закупа стакло, првенствено због великог процента рефлексије, која пружа бројне могућности за истраживање. Оно је идеалан подстицај за дефинисање цртежа приближног облику

апстракције, а да не прелази у њу. Потреба за експериментисањем стаклом, као подстицајним цртачким материјалом, произилази из личног уверења кандидата Стефана Миросавића, да свака апстракција почива на стеченом искуству у реализму. Између осталог, тежња и јесте да својим ликовним поступком потврди ова лично стечена уверења.

Методологија истраживања

Ослањањем на савремену технологију у свом истраживању кандидат Стефан Миросавић, користи непрегледну базу фотографија на интернету, чиме постиже бржи приступ материјалу који га занима. Технички део рада базиран је на цртежу на папиру, при чему користи папир веће грамаже „Old Mill“ формата 100 x 70 cm, fine глаткоће која омогућава деликатан цртеж тушем и пером. Инспиративан је папир већих димензија „Hannemuhle“ 140 x 97 cm, да би се у даљем раду формат још повећавао.

Увећање заправо, доприноси снажнијем карактеру уметничког дела. Управо због тога, велики формат омогућава да поступак израде цртежа буде специфичан и дуготрајан. Форма цртежа је грађена паралелним линијама изведених слободном руком, тушем и пером. Линија је путања настала кретањем средства за цртање по одређеној површини. Њена основна подела је на криве и праве. Истраживачки пројекат кандидата Стефана Миросавића се ослања искључиво на праве хоризонталне линије. Улога линије у цртежу је дескриптивна, јер формулише границе површина а и градивна јер њеном акумулацијом настају и саме површине. Према особинама, линија може бити и уска, широка, тачкаста, непрекидана, дуга, кратка, хоризонтална, вертикална и дијагонална. Она је видљива и невидљива на граници између површина, заправо није јасно наглашена, али пажљивим посматрањем се сама намеће, као оптичка варка, представљена у виду завршних тачака дате површине.

Суштински битно за настанак цртежа кандидата Стефана Миросавића је изузетна концентрација при раду, јер поступак извлачења линија подразумева додиривање папира под одређеним углом (перо за цртање захтева одређени положај, како би се туш природно сливао током цртања) па рука мора увек имати одређени став што на крају изискује и

високи степен издржљивости у раду. Богатство контраста и валера остварује се променом густине линија и нијансирањем црног туша обичном водом. Правoliniјски систем различито акумулиране линије се у потпуности примењује, с намером да се постигне максималан број нијанси, без помоћи њихових укрштања. Употребом црног туша цртежи су ахроматски. Валер је тако изложен да може да изазове призив колорита, при чему доследност, упорност, истрајност, стварају невероватну фасцинацију. Јапанска уметност, филозофија и дисциплина цртања имала је утицај на цртеж, била је један од кључних сегмената цртачког закључивања.

Заправо, докторски уметнички пројекат „Акумулација паралелних линија у образложењу савременог ентеријера“ цртежи на папиру, се заснива на уметничко теоријској методи. Значајно је проучавање примера из историје уметности, који су адекватно примењени у сопственом раду. Треба напоменути избор савремених уметника који су имали утицаја и поштовање њиховог рада од стране кандидата Стефана Миросавића (Агнес Мартин, Кристијана Баумгартнер, Џули Мехрету, Пит Мондријан, Ај Вејвеј, Енди Голдсворти, и професор Стојан Ћелић).

Структура рада

Докторско уметнички пројекат „Акумулација паралелних линија у образложењу савременог ентеријера“ цртежи на папиру, се састоји од практичног и писаног рада. Ликовна анализа радова који су настали који су настали током практичног дела докторских уметничких студија је подељена у 11 поглавља – целина (не рачунајући увод и апстракт), у зависности од проблематике: процес настанка дела, утицај величине, хармонија, степениште, ликовни језик, примери ликовних уметника, методе истраживања, процес настајања цртежа, предмет истраживања, изложба докторског уметничког пројекта, закључак, уз литературу, вебографију, личну биографију и списак репродукција.

Радови који чине практични део докторско уметничког пројекта су цртежи рађени тушем и пером (туш и разређени туш) руком која се ослања под одређеним углом на површину папира, искључиво паралелним транслационим покретима, на веома

квалитетном папиру већих димензија, претходно наведених података о њима. Ради се о 15 цртежа и једном триптиху нешто мањег формата.

Специфичан приступ линеарног цртежа, паралелним системом кретања, започео је још током студија на часовима цртања код професорке Марије Драгојловић (2011). Мотив једноставан, школски, али другачије представљен, идејом по којој се белина папира нарушава паралелним системом кретања линија, без икаквог укрштања. Тај принцип ће доследно бити испоштован укључујући и докторски уметнички пројекат. Принцип се наставља са циклусом портрета увећаних лица, актера трговине људима (2013), а затим степеништа, као основни мотиви теме докторско уметничког пројекта (2014-2018). Степенице и степеништа обележавају људски живот и део су унутрашњег амбијента. Лични интимни доживљај степеништа као засебног дела ентеријера, било као спиралног или правилног геометријског облика, носио је са собом енергију присуства човека који у ходу утискује свој корак. Степениште је постало предмет истраживања због просторног цртежа, који сам по себи представља изазов. Пластичитет у оквиру ентеријера, кривуље, динамички покрет и таласање су само делови мозаика, који подстичу на размишљање, представљени у свеобухватној слици саме репродукције која служи као предлојак. Инспирација је у метелним црним конструкцијама, које су на црно-белим фотографијама најтамније и представљају јак контраст суптилним нијансама белих и сивих површина зидова.

Презентација докторско уметничког пројекта

Изложба докторско уметничког пројекта „Акумулација паралелних линија у образложењу савременог ентеријера“ цртежи на папиру, реализована је у галерији Музеја „Цептер“ у Београду 24.05-24.06.2018. године. На изложби је представљено укупно 16 цртежа. У пречишћеном музејском амбијенту прилагођеном за повремене поставке, цртежи степеништа су се истакли својим суптилним нијансама црних и једва видљивих сивих нијанси разређеног туша. Простор галерије је омогућио да дође до изражаја монументалност степеништа које је измоделовано линијама, преузивши улогу објекта,

стварајући целину савременог ентеријера у оквиру поставке. Целовитости поставке је допринела сродност радова у техничком смислу, јер су сви радови заправо цртежи на папиру. Занимљив је утисак који је произвела ова изложба, јер је била постављена у непосредној близини сталне музејске поставке.

Докторско уметнички пројекат кандидата Стефана Миросавића био је изложен и током „Ноћи музеја“, већ традиционалне ликовне манифестације, коју је видела публика у великом броју (3800 посетилаца) а у интеракцији са њом аутор је имао непроцењива искуства у међусобном контакту.

Коришћена литература

Кандидат Стефан Миросавић је пажљиво проучио и аналитички размотрио литературу из области ликовне уметности, историје уметности, филозофије, психологије и теорије уметности. Литература је детаљно истражена, аналитички обрађена и методолошки јасно примењена на постављену проблематику теме.

Уметничко истраживачки допринос

Докторско уметнички пројекат „Акумулација паралелних линија у образложењу савременог ентеријера“ цртежи на папиру, кандидата Стефана Миросавића значајан је допринос креативном опусу самог кандидата, али и уметничком и културном миљеу наше средине. Пројекат у оба своја вида, како у практичном раду тако и у теоријском образложењу, представља Стефана Миросавића као уметничку личност која недвосмислено влада подручјем које истражује и у коме остварује највише уметничке домете. Специфични садржаји и методе ликовног дела, кандидата Стефана Миросавића увршћују у ствараоца који потврђује суверено, да цртеж остаје самосталан као ликовна дисциплина. Својим докторско уметничким пројектом аутор представља путоказ будућим уметницима у најширем смислу стваралачког процеса.

Закључак комисије

Комисија за оцену и одбрану докторско уметничког пројекта „Акумулација паралелних линија у образложењу савременог ентеријера“ цртежи на папиру, сматра да је кандидат Стефан Миросавић, веома успешно реализовао изложбу цртежа у оквиру докторског уметничког пројекта у галерији Музеја „Цептер“ у Београду 2018. године. Писани рад, који је саставни део пројекта у потпуности осветљава све сегменте овог стваралачког процеса и представља добро осмишљену теоријску основу пројекта. На основу свега наведеног, комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта предлаже Наставно-уметничком већу Факултета ликовних уметности у Београду, да прихвати позитиван извештај о овом докторском уметничком пројекту и достави га на усвајање Сенату Универзитета уметности у Београду.

др ум. Бранко Раковић, ред. проф, ФЛУ

др Бојана Шкорц, ред. проф, ФЛУ

др ум. Драгана Станаћев Пуача, ван. проф, ФЛУ

мр Анђелка Бојовић, ред. проф. ФЛУ у пензији (ментор)

др ум. Бранка Кузмановић, ван. проф, ФПУ
